

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií Brno

Transformace sociálních služeb v Jihočeském kraji

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Tomáš Jilčík

Vypracovala:

Marcela Železná

Brno 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Transformace sociálních služeb v Jihočeském kraji“ vypracovala samostatně a použila jen literaturu a informační zdroje uvedené v příloženém seznamu. Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno 28. listopadu 2012

.....

Marcela Železná

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Tomáši Jilčíkovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěla poděkovat paní Ivaně Mládkové, vedoucí přímé péče Domova Pístina za velmi všestrannou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce a paní Mgr. Bohdaně Menšíkové za připomínky, díky kterým dostala práce konečnou podobu.

Marcela Železná

Obsah

Úvod	7
1 Transformace	9
1.1 Hlavní body procesu transformace.....	11
1.2 Vývoj v České republice	12
1.3 Národní centrum podpory transformace	14
1.4 Transformační plán	15
1.5 Vybraná zařízení v pilotním projektu transformace.....	16
2 Vybrané zařízení v pilotním projektu transformace	18
2.1 Historie zařízení Domova Pístitina.....	19
2.2 Domov Pístitina - domov pro osoby se zdravotním postižením.....	20
2.3 Hodnocení spokojenosti se službami	25
2.3.1 Interní hodnocení	25
2.3.2 Externí hodnocení	26
3 Transformace Domova Pístitina	28
3.1 Vize transformace zařízení.....	28
3.2 Strategické a dílčí cíle sociálních služeb Domovu Pístitina.....	30
3.2.1 První oblast – Nové sociální služby.....	30
3.2.2 Druhá oblast - Klienti.....	31
3.2.3 Třetí oblast - Zaměstnanci.....	31
3.2.4 Čtvrtá oblast – Rodina, blízcí a opatrovníci.....	32
3.2.5 Pátá oblast - Komunita.....	32
3.3 Příprava	33
3.4 Aktuální stav transformace Domova Pístitina.....	35
4 Kazuistiky	36
4.1 Průběh rozhovorů	36
4.2 Paní Lída	37
4.3 Paní Marie	38
5 Shrnutí	39
6 Závěr	41
Resumé	42

Anotace	43
Klíčová slova.....	43
Seznam použité literatury	44
Příloha – obsah.....	46

Úvod

„Nikdo by nechtěl žít v ústavu tak, jak jsou k takovému životu nuceni osoby s postižením. Nikdo by si ne zvolil život v odloučení od svých milovaných a mimo přízeň otevřené společnosti. Nikdo by nechtěl trávit svůj život v závislosti na lidech, které si sám ne zvolil.“

(Grunewald, K., 2003)

Všechny země Evropské unie (dále jen „EU“) se od 70. let minulého století soustřeďují na podporu práva žít v přirozené komunitě a přirozených vztahových sítích. Česká republika toho není výjimkou a jako členský stát EU se hlásí k této politice, k procesu zkvalitnění životních podmínek klientů stávajících pobytových zařízení sociální péče - ústavů. V současné době je prioritou řešit situaci velkých ústavů. Tyto v řadě aspektů neodpovídají zákonným standardům kvality sociálních služeb. V mnoha směrech nemohou naplnit lidská práva a svobodu osob s postižením, které v těchto zařízeních žijí. I sociální služby v České republice přistoupili k poskytování individualizovaných a humanizovaných služeb v přirozeném prostředí.

Práce v sociálních službách s mentálně či jinak postiženými osobami přímo souvisí se sociální pedagogikou. Je prostředkem k pomoci, kompenzování nedostatků a výchovnému působení na rizikové či sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých, což lidé s mentálním postižením jsou. Hlavní prioritou a úkolem transformace sociálních služeb ústavní péče je změna služeb umožňující lidem s postižením žijícím dosud v ústavu žít v běžných životních podmínkách a začlenit se do společnosti.

V současné době má být ústav domovem, který co nejhodnotněji zastupuje rodinnou péči. Takový domov sice poskytuje důstojné bydlení a potřebnou lékařskou péči, ale není zde možné zajistit soukromí, respektování individuálních potřeb a pocit domova. Dle mého názoru je samozřejmé, že lidé se zdravotním postižením mají stejné nároky na uspokojování všech svých životních potřeb a chtějí žít jako každá jiná zdravá osoba.

Moje bakalářská práce je zaměřena na projekt „Podpora transformace sociálních služeb“, který se zabývá procesem deinstitucionalizace. Uskutečňuje transformaci služeb sociální péče a zajišťuje komplexní systém podpory. Umožňuje osobám se zdravotním postižením žít v přirozené komunitě.

Cílem mé bakalářské práce je bližší seznámení s projektem transformace a s problematikou zavedených pobytových zařízení sociálních služeb a zhodnocení stávajících praktik v sociálních službách. K tomuto účelu jsem si vybrala zařízení sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením, příspěvkovou organizaci Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec, Domov Pístitina (dále jen Domov Pístitina). Hodlám přiblížit aktuální situaci i historická data Domova Pístitina, který je jedním z vybraných zařízení transformace a postupně sledovat vývoj od doby, kdy se o transformaci začalo uvažovat až po současnost, tedy podat popis procesu transformace. Mojí snahou je přiblížit každodenní život klientek a jejich pohled na změny, se kterými se budou muset vyrovnat, zda jsou na ně připraveny a zda jsou schopny je reálně vnímat.

V bakalářské práci byly hlavní údaje čerpány ze Zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb.,[20] (dále jen Zákon o sociálních službách) z materiálů zpracovaných Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) k problematice transformace sociálních služeb, z internetových stránek Domova Pístitina, kroniky Domova Pístitina a Stráže nad Nežárkou a literatury autorů zabývajících se daným tématem z hlediska sociálního i psychologického.

1 Transformace

Transformace sociálních služeb je cestou přirozeného vývoje vycházejícího z požadavku odborníků, uživatelů, jejich rodin i samotných poskytovatelů. Cílem je podpora těch poskytovatelů sociálních služeb, jejichž zájmem je nabízet vysoce kvalitní služby na odborné úrovni. Stanovené cíle a opatření mají za úkol podpořit již probíhající změny a usnadnit poskytovatelům, kteří se rozhodnou poskytovat sociální služby odpovídající individuálním potřebám uživatelů v jejich přirozeném prostředí, tyto změny provést.

Země EU se od 70. let minulého století zabývají uskutečňováním procesu deinstitucionalizace a podporou práva žít v přirozené komunitě pro všechny občany. Některé evropské státy implementovaly tyto myšlenky i do své legislativy. Česká republika jako členský stát EU se přiklání k uvedené politice.

V této souvislosti vznikl v České republice projekt „Podpora transformace pobytových sociálních služeb“[26], který vychází z hlavních priorit Národního rozvojového plánu pro období 2007-2013 a Národního strategického referenčního rámce 2007-2013. „Podpora transformace sociálních služeb“ je projekt Odboru sociálních služeb a sociálního začleňování MPSV. Hrazený je z prostředků „Evropského sociálního fondu“, Operačního programu „Lidské zdroje a zaměstnanost“.

Významným dokumentem zabývajícím se v České republice hlavními prioritami procesu transformace pobytových zařízení sociálních služeb je „Koncepte podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné druhy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti“(dále jen „Koncepte“), který byl přijat dne 21. února 2007 usnesením vlády České republiky č. 127. Materiál realizuje Zákon o sociálních službách[20] v praxi a aktuálně reaguje na vývoj v oblasti sociálních služeb.

V dokumentu Koncepte jsou zachyceny hlavní priority procesu transformace pobytových zařízení sociálních služeb. Koncepte je vypracována v souladu se

strategickými materiály z oblasti sociálních služeb v České republice, tj. Národním akčním plánem sociálního začleňování na léta 2006 – 2008 a na léta 2008 - 2010, Bílou knihou v sociálních službách a Zákonem o sociálních službách. Je vytvořena v souladu s českým právním řádem, a to zejména s Listinou základních práv a svobod.

1.1 Hlavní body procesu transformace

V dokumentu Koncepce jsou vyjmenovány tyto hlavní body procesu transformace:

- podpora procesu zkvalitňování životních podmínek obyvatelů stávajících pobytových zařízení sociální péče;
- podpora poskytovatelů sociálních služeb, jejich zaměstnanců a dalších subjektů při změnách v institucionální péči a to zejména v poskytování sociálních služeb v souladu s individuálními potřebami uživatelů;
- podpora naplňování lidských práv uživatelů pobytových sociálních služeb a jejich práva na plnohodnotný život srovnatelný s vrstevníky, žijícími v přirozeném prostředí;
- vytvoření systému spolupráce mezi všemi aktéry procesu transformace institucionální péče;
- zvýšení informovanosti o procesu změn v institucionální péči pro osoby se zdravotním postižením.

Přehlédneme-li ještě jednou tyto požadavky, je logické, že je to proces postupného zániku původního, ústavního prostředí, nahrazený stylem a formou bydlení, které jsou běžné pro ostatní populaci.

Podpora ze strany MPSV ve spolupráci s Evropským sociálním fondem a dalšími subjekty je směřována do vybraných pobytových zařízení v každém kraji, vyjma hlavního města Prahy, za podmínek splnění kritérií pro výběr zařízení stanovených MPSV. [27]

Transformace sociálních služeb – ústavní péče je změna služeb umožňující lidem s postižením žijícím dosud v ústavu, žít v běžných životních podmínkách. Zlepšení jejich kvality života a možnost žít v místní komunitě aktivně.

Sociální začleňování, které lze chápat i v souladu se Zákonem o sociálních službách jako proces, kdy osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve

společnosti považován za běžný. S tím úzce souvisí i pojem sociálního vyloučení, kdy Zákon o sociálních službách za sociální vyloučení považuje vyloučení osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj začlenit v důsledku nepříznivé sociální situace. Veškeré aktivity pomoci a podpory osobám v nepříznivé životní situaci mají směřovat k hledání takového řešení, které bude přispívat k sociálnímu začleňování a současně bude chránit osoby před sociálním vylučováním, což je nosná myšlenka procesu deinstitucionalizace pobytových sociálních služeb.[17]

1.2 Vývoj v České republice

Počátky vývoje transformace sociálních služeb se datují do roku 1989. Proces deinstitucionalizace sociálních služeb pro lidi se zdravotním postižením byl nevyhnutelným důsledkem celospolečenského dění. Jeho nositeli byly zejména nově vznikající nestátní neziskové organizace, které často zakládali rodiče postižených dětí, kteří si neuměli představit, že by svoje dítě umístili za zdi některého ústavního zařízení.

Prvním průkopníkem procesu transformace bylo zařízení Horní Poustevna, které začalo prosazovat jiný pohled na člověka v ústavní péči a jako jediná příspěvková organizace v této době se přeměnilo z ústavu na služby poskytované v přirozeném prostředí klienta.

Jak je uvedeno výše, v průběhu roku 2007 vznikl dokument „Koncepte podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné druhy sociálních služeb poskytované v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti“.

Záměry Koncepte uvedl do praxe v roce 2009 projekt Podpora transformace sociálních služeb, který je financovaný z Evropského sociálního fondu, Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost[29] (dále jen OP LZZ) a je na něj alokováno 136 250 000 Kč. Projekt zahrnuje řadu aktivit, do jejichž realizace jsou zapojeny resorty státní správy, samosprávy a další aktéři. Při jeho podpoře MPSV dlouhodobě koncepčně spolupracuje s organizací Lumos (dříve Children's High Level Group), která má praktické zkušenosti s deinstitucionalizací z mnoha zemí Evropy. V oblasti právního

postavení uživatelů sociálních služeb MPSV spolupracuje s Ligou lidských práv a se zástupci kanceláře Veřejného ochránce práv.

V září roku 2009 byla vyhlášena veřejná zakázka Zajištění přípravné fáze pilotního ověřování transformace. Jejím cílem bylo zajištění podpory ve vybraných zařízeních sociálních služeb prostřednictvím pracovníků dodavatele, kteří působili přímo ve čtyřech zařízeních – Domov pod Kuňkou Ráby, Ústav sociální péče Jinošov, Domov sociálních služeb Slatiňany, Bellevue, poskytovatel sociálních služeb. Přípravná fáze pilotního ověřování byla zaměřena na nastartování některých aktivit procesu transformace ve výše uvedených zařízeních ještě před započítáním činnosti Národního centra podpory transformace sociálních služeb.

V listopadu roku 2009 byl zveřejněn dokument Kritéria transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče, jehož cílem je nastavení jasného rámce transformace vybraných zařízení služeb sociální péče na základě individuálně určených potřeb uživatelů. Tento doporučený postup je pro zařízení, která jsou zapojena do projektu a čerpání investičních prostředků z OP LZZ, závazný.

V období let 2009 a 2010 vznikly v jednotlivých krajích regionální transformační týmy zodpovědné za proces transformace v regionu. Ve vybraných zařízeních sociálních služeb byly vytvořeny tzv. multidisciplinární transformační týmy zodpovědné za proces transformace vybraného zařízení. V některých zařízeních započal proces hodnocení potřeb uživatelů a příprava tvorby transformačního plánu, na jehož základě budou poskytnuty investiční prostředky a realizován proces deinstitucionalizace vybraného zařízení.

Resortní tým MPSV vznikl v roce 2010, který se napříč jednotlivými odbory a oblastmi sociálních věcí (kvalita sociálních služeb, jejich dostupnost, oblast sociálních dávek, ucelená rehabilitace, rodinná politika apod.) věnuje problematice transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb. Vznikla také monitorovací skupina projektu Podpora transformace sociálních služeb a zároveň byla započata její činnost za účasti zástupců státní správy, samosprávy a vybraných odborníků z oblasti sociálních služeb.

K problematice podpory procesu transformace sociálních služeb probíhá příprava globálního grantu z OP LZZ.

1.3 Národní centrum podpory transformace

Dne 1. listopadu 2010 zahájilo činnost Národní centrum podpory transformace sociálních služeb.[25]

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb (dále jen „Národní centrum“) je součástí projektu OP LZZ Podpora transformace sociálních služeb. Vzdělává a podporuje účastníky transformačního procesu. Financování je zajištěno z prostředků Evropského sociálního fondu a Státního rozpočtu České republiky.

Podporu transformace sociálních služeb realizuje odbor sociálních služeb a sociálního začleňování MPSV.

Národní centrum zajišťuje 6 cílů podpory transformace v rámci veřejné zakázky:

- personální zajištění veřejné zakázky
- organizačně technické zajištění procesu transformace sociálních služeb
- zajištění vzdělávacích programů, průběžného vzdělávání zainteresovaných aktérů procesu transformace a další podpory pracovníků
- pilotní ověření realizace transformace na úrovni vybraných zařízení
- tvorba systémových nástrojů procesu transformace
- zajištění Public Relations [25]

Organizační zajištění procesu transformace je důležitý krok. Vytvoření transformačního plánu je ovšem zásadní pro úspěšnou realizaci transformace v celé její sociální šíři.

1.4 Transformační plán

Podle stanov v Projektu Podpora transformace pobytových sociálních služeb je nutné, aby každé zařízení vstupující do transformace mělo zpracováno transformační plán.

Transformační plány jsou dokumenty, které přispívají k úspěšné přípravě a provedení změny sociálních služeb tak, aby umožňovaly svým uživatelům život v běžném prostředí. Transformační plány vycházejí z:

- potřeb uživatelů zjištěných s pomocí metodiky vytvořené v tomto projektu,
- stávající situace zařízení, zejména struktury klientů, personálních kapacit, materiálních podmínek apod.,
- z dostupnosti veřejných služeb (např. školy, doprava).

Transformační plány připravují jednotlivé organizace zapojené do projektu Podpora transformace. Prostřednictvím svých pracovníků v zařízení a v regionech, sdílením informací a konzultacemi přispívá a napomáhá Národní centrum k tvorbě transformačních plánů.

Transformační plány schvaluje zřizovatel daného zařízení (kraj) a MPSV. Schválené transformační plány slouží jako podklad pro čerpání investičních prostředků OP LZZ k výstavbě nových komunitních forem bydlení a sociálních služeb pro osoby s postižením.[25]

Do dubna roku 2012 bylo zpracováno sedmnáct transformačních plánů vybraných zařízení – ÚSP Jinošov, Domov pro osoby se zdravotním postižením (dále jen DOZP) Slatiňany, DOZP Stod, DOZP Hlíňany, ÚSP Lobendava, ÚSP Marianum a další, které budou následně investičně podpořeny v rámci čerpání OP LZZ.[28]

1.5 Vybraná zařízení v pilotním projektu transformace

Jihomoravský kraj	Habrovanský zámek, příspěvková organizace
Jihomoravský kraj:	Srdce v domě Klentnice, příspěvková organizace
Jihočeský kraj:	Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec - Domov Pístina
Karlovarský kraj:	DOZP v Mariánské, příspěvková organizace
Karlovarský kraj:	DOZP "PATA" v Hazlově, příspěvková organizace
Královéhradecký kraj:	Týdenní stacionář v Markoušovicích (součást Barevných domků Hajnice)
Královéhradecký kraj:	Ústav sociální péče pro tělesně postižené v Hořicích v Podkrkonoší
Liberecký kraj:	Domov Sluneční dvůr Jestřebí, příspěvková organizace
Liberecký kraj:	DOZP Mařenice, příspěvková organizace
Moravskoslezský kraj:	Marianum Opava, příspěvková organizace
Moravskoslezský kraj:	Harmonie Krnov, příspěvková organizace
Moravskoslezský kraj:	Zámek Nová Horka, příspěvková organizace
Moravskoslezský kraj:	Zámek Dolní Životice, příspěvková organizace
Olomoucký kraj:	Vincentinum - poskytovatel sociálních služeb Šternberk, příspěvková organizace
Pardubický kraj:	Domov sociálních služeb Slatiňany
Plzeňský kraj:	DOZP Stod, příspěvková organizace
Středočeský kraj:	Bellevue Ledce, poskytovatel sociálních služeb
Středočeský kraj:	Vyšší Hrádek, poskytovatel sociálních služeb
Ústecký kraj:	DOZP Ústí nad Labem, příspěvková organizace - DOZP Hliňany
Ústecký kraj:	Ústav sociální péče Lobendava, příspěvková organizace

Kraj Vysočina:	Domov bez zámku, příspěvková organizace (dříve ústav sociální péče Jinošov)
Kraj Vysočina:	Domov Háj, příspěvková organizace (dříve Ústav sociální péče Ledec nad Sázavou)
Kraj Vysočina:	Domov Jeřabina, příspěvková organizace (dříve Ústav sociální péče Těchobuz)
Kraj Vysočina:	Ústav sociální péče Křižanov, příspěvková organizace
Zlínský kraj:	Sociální služby Vsetín, příspěvková organizace - DOZP Zašová
Zlínský kraj:	Sociální služby Uherské Hradiště, příspěvková organizace - DOZP Velehrad – Salašská

Projektu se účastní i organizace přímo řízené MPSV (Diagnostický ústav sociální péče v Tloskově, Ústav sociální péče pro tělesně postižené v Hrabyni, Ústav sociální péče pro tělesně postiženou mládež Zbůch a Ústav sociální péče pro zrakově postižené v Brně- Chrlících) s cílem zpracovat plán rozvoje poskytovaných služeb. K tomu využívají podporu poskytovanou Národním centrem, zejména v oblasti vzdělávání, sdílení zkušeností v rámci projektu apod. Cílem není tato zařízení v rámci projektu zrušit.

V následujícím textu se soustředím pouze na Domov Pístina - domov pro osoby se zdravotním postižením, který jsem si vybrala, jako reprezentativní vzorek Pro pochopení procesu transformace není nutné popisovat specifika dalších obdobných zařízení.

2 Vybrané zařízení v pilotním projektu transformace

Projekt transformace sociálních služeb je vytvořen pro celou Českou republiku a je veden dvěma směry - podpory transformace zařízení sociálních služeb pro seniory a podpory transformace zařízení sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením. Proces transformace sociálních služeb v České republice probíhá již několik let. Jedná se o proces složitý a zdlouhavý, který bude v několika následujících letech pokračovat.

V této práci jsem se zaměřila pouze na Domov Pístinu, který je v procesu nováčkem. Zapojení Jihočeského kraje a následně i Domova Pístina do pilotního projektu MPSV „Podpora transformace sociálních služeb“ schválila Rada Jihočeského kraje svým usnesením č. 366/2009/RK ze dne 24. března 2009 s následnou možností čerpání investičních prostředků z OP LZZ.

Vybraným zařízením pro transformaci za Jihočeský kraj jako jediné zařízení tohoto typu byla zvolena Pístina – domov pro osoby se zdravotním postižením.¹

I v případě tohoto zařízení je podpora transformace zaměřena na podporu těch poskytovatelů sociálních služeb, jejichž zájmem je nabízet vysoce kvalitní služby na odborné úrovni, které umožní setrvat uživateli v jeho přirozeném prostředí, využít komunitních služeb (podpory samostatného bydlení, chráněného bydlení, osobní asistence, podporovaného zaměstnávání atd.), aktivně se zapojit do společnosti a uplatnit se na trhu práce, možnost zachování běžného rytmu dne a týdne, oddělení práce a bydlení a samozřejmě i možnost navazovat partnerské vztahy. Hlavním cílem je zkvalitnění jejich životních podmínek, podpory naplňování práv na plnohodnotný život srovnatelný s vrstevníky žijícími v přirozeném prostředí. Snaží se prostřednictvím kvalitních, dostupných a provázaných sociálních služeb umožnit ženám a mužům se zdravotním postižením žít běžným životem a stát se součástí místních komunit v prostředí měst nebo vesnic na území Českobudějovicka, Třeboňska a Lišovska.

¹ Pístina – domov pro osoby se zdravotním postižením - byl název Domova Pístina před 30. červnem 2011, kdy byl sloučen s Centrem sociálních služeb Jindřichův Hradec

V následujícím textu se pokusím o přiblížení stávajícího stavu, chodu a zvyklostí Domova Pístina.

2.1 Historie zařízení Domova Pístina

Historie Domova Pístina sahá až do měsíce května roku 1961, kdy byla budova zámku ve Stráži nad Nežárkou (příloha č. 4 obrázek č. 1), předchůdce Domova Pístina, i s přilehlým parkem a lesem převzata do správy odboru sociálního zabezpečení Okresního národního výboru v Jindřichově Hradci. Dne 1. 11. 1962 byl ustanoven vedoucí ústavu František Malý. Již od září 1961 byl v ústavu zaměstnán Jan Lískovec, který zatím přijímal a spravoval inventář. V prosinci 1962 zde nastoupily první pracovnice, pět řádových sester a dvě civilní pracovnice. Dne 22. 12. 1962 byl ústav otevřen.

Zámek byl opraven a vybaven pro potřeby Ústavu sociální péče pro mládež. Na počátku roku 1963 do ústavu nastoupily první chovanky – dívky duševně i tělesně postižené ve věku 12-25 let. Koncem ledna bylo v ústavu 15 svěřenek. Na konci roku byl tento počet již 56 svěřenek, o které se staralo 20 zaměstnanců.

V průběhu roku 1964 byla naplněna kapacita na 60 svěřenek a současně naplněn stav zaměstnanců. Práce vychovatelek přinesla první výchovné úspěchy - bylo uskutečněno několik veřejných vystoupení při různých příležitostech. V roce 1965 byla uspořádána výstava prací výchovné činnosti v Ústavu sociální péče a během jednoho týdne byl ústav zpřístupněn veřejnosti.

Od 1. 1. 1974 se stal ústav součástí Krajského ústavu sociální péče pro mládež v Černovicích. Kapacita ústavu byla stále 60 svěřenek, 15 zaměstnanců a 10 řádových sester. V průběhu dalších let se navýšila kapacita na 85 míst.

V roce 1979 byl ústav oceněn nejvyšším vyznamenáním za nejlépe vyhodnocené zařízení v péči o mentálně postiženou mládež.

Významnou událostí v ústavu bylo zřízení funkce „sociální pracovnice“, která v plné míře nahradila řádové sestry, které do této doby zastávaly opatrovnické a ošetřovatelské činnosti v ústavu.

Devadesátá léta byla v České republice (tehdy ještě v ČSSR) plná politických změn a zvratů, které zasáhly i zdi ústavu. Zásadní změny nastaly především ve vedení ústavu. Během let 1990 – 1994 se v ústavu vystřídali tři ředitelé.[22]

V budově zámku ve Stráži nad Nežárkou sídlil Ústav sociální péče až do roku 1995. Vzhledem k tomu, že sociální služba domova pro osoby se zdravotním postižením se poskytovala v prostředí historického zámku, což není pro výkon moderní sociální služby vyhovující, začalo se hledat i jiné řešení. Po více jak třiceti letech opustily tedy chovanky strážský zámek a celý ústav se přestěhoval do nedaleké obce Pístina do bývalého rekreačního objektu Mechaniky Praha. (příloha č. 4 obrázek č. 2) Jedním z důvodů stěhování bylo také vrácení zámku původním majitelům.[7]

V roce 2007 byl "Ústav sociální péče Pístina" přejmenován na "Pístina - domov pro osoby se zdravotním postižením" a 1. února 2009 nastoupil nově jmenovaný ředitel Mgr. Aleš Adamec.

K 30. červnu 2011 byla organizace „Pístina – domov pro osoby se zdravotním postižením“ sloučena s Centrem sociálních služeb Jindřichův Hradec a stává se jeho součástí jako zařízení Domov Pístina.

2.2 Domov Pístina - domov pro osoby se zdravotním postižením

Domov Pístina - domov pro osoby se zdravotním postižením, (příloha č. 4 obrázek č. 3) je tzv. zařízení s pobytem - domov, kde se poskytují služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodů zdravotního postižení, zejména mentálního, případně kombinovaného postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim v co nejvyšší možné míře a kvalitě zapojení do

běžného života společnosti a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení.

Domov Pístina je jedno ze zařízení Centra sociálních služeb Jindřichův Hradec, které je příspěvkovou organizací zřízenou Jihočeským krajem za účelem poskytování sociálních služeb dle Zákona o sociálních službách. Při své činnosti zachovává přirozené vztahové sítě, respektuje práva a lidskou důstojnost každého uživatele. [19] (příloha č. 1 – zřizovací listina Centra sociálních služeb Jindřichův Hradec)

Pobytová sociální služba, domov pro osoby se zdravotním postižením obsahuje tyto základní činnosti:

- poskytnutí ubytování (1-3 lůžkové pokoje nebo apartmány s vlastním sociálním příslušenstvím),
- poskytnutí stravy (celodenní strava - 5x denně z vlastní kuchyně),
- pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu (pomoc s oblékáním, přemísťováním, správou osobních věcí atd.),
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu (pomoc s umýváním, koupáním, zajištění důstojných podmínek pro hygienu),
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti (především terapeutické a volnočasové aktivity),
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím (využívání dostupných veřejných služeb, kultura, výlety a rekreace, společenské akce),
- sociálně terapeutické činnosti (tréninky dovedností pro samostatný život, pracovní uplatnění klientek),
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí (pomoc při jednání na úřadech, vyřizování osobních záležitostí, zastupování),
- prodej drobných výrobků zhotovených v rámci aktivizačních činností uživatelů a nahodilý prodej zemědělských produktů rostlinné a živočišné produkce získaných v rámci povinné péče o pozemky.

Objekt Domova Pístina se nachází v Jihočeském kraji na okraji obce Pístina asi 2 km od Stráže nad Nežárkou. Domov Pístina je schopen při plném vytížení nabídnout své služby až 70 dospělým osobám s mentálním, případně kombinovaným postižením. Domov je bezbariérový a je koncipován do šesti domácností po čtyřech až třinácti klientech. Aktuálně zde žijí pouze ženy, jejich věkový průměr je 50 let.

Domov Pístina je v současnosti komplex dvou propojených obytných budov s přilehlou zahradou se skleníky, sadem, vlastním rybníkem a s chovem zvířat (kozy, králíci, morčata) a technické zázemí (garáže, parkoviště, dílny apod.).

V přímé péči klientkám poskytuje služby 28 pracovníků. Týmy jsou čtyřčlenné a každý má svou koordinátorku. Ve službě probíhají 1 až 2x za měsíc metodické schůzky, kterých se účastní koordinátorky domácností, sociální pracovníce, vedoucí sociálního úseku, vedoucí zdravotního úseku a vedoucí přímé péče. Na schůzkách se projednávají konkrétní metodické postupy k aktuální problémové situaci.

Ve službě je dále jmenován vyčleněný dvanáctičlenný tým scházející se jedenkrát za měsíc, který zajišťuje aktualizaci standardů kvality ²(např. stížnosti na kvalitu poskytované služby, práva klientů, střety zájmů).

Obyvatelky mají běžně k dispozici společenské denní a odpočinkové místnosti s televizí, dvě kuchyňky a prostory pro výtvarné a pracovní terapie.

Stravování v zařízení je poskytováno celodenně v souladu se zásadami správné výživy a zdravotním stavem klientek. Ke stravování, které zajišťuje vlastní kuchyně domova, využívají obyvatelky nejčastěji společnou jídelnu. Strava se vydává pětikrát denně dle časového rozvrhu výdeje jídla z kuchyně. Aktuálně sloužící personál zodpovídá za způsob vydávání stravy a v případě potřeby asistuje i při konzumaci jídla. Klientky se mohou vyjadřovat ke složení stravy a její kvalitě a respektují se jejich

² Standardy kvality sociálních služeb doporučené MPSV od roku 2002 se staly právním předpisem závazným od 1. 1. 2007., Znění kritérií Standardů je obsahem přílohy č. 2 vyhlášky MPSV č. 505/2006 Sb., prováděcího předpisu k zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění

požadavky na neoblíbenost jídel či jejich časté opakování. Klientky jsou dle individuálních schopností zapojovány do přípravy stravy a stolování či mytí nádobí. Jídelna je současně prostorem pro větší společenská setkávání a kulturní akce.

Domov Pístina má vlastní prádelnu kde se realizuje praní prádla, jeho sušení a žehlení všem klientkám. V zařízení jsou dále umístěny na domácnostech tři pračky, ve kterých si mohou klientky samostatně prát.

Ubytování klientek je situováno do jednolůžkových a dvoulůžkových pokojů, jeden pokoj je třílůžkový. V současné době se však preferují jednolůžkové. Každý pokoj pro jednu klientku má v základním vybavení lůžko, šatní skříň, stůl a noční stolek. Klientkám se poskytuje ložní prádlo a dle vlastního přání mají možnost uzamykat si pokoj nebo skříň. Pokoje jsou dále uzpůsobeny potřebám jednotlivých klientek a vybaveny doplňky pro vytvoření prostředí, ve kterém se klientky cítí nejlépe. Klientky si mohou průběžně dokupovat za své finanční prostředky nábytek dle vlastního výběru. K 1. dubnu 2012 nabízí služba dvacet jedna jednolůžkových pokojů, z toho tři s vlastním sociálním zázemím. Osmnáct dvoulůžkových pokojů (příloha č.4 obrázek č.5) z toho osm s vlastním sociálním zázemím a jeden pokoj je třílůžkový s vlastním sociálním zázemím a bezbariérový.

V současné době Domov Pístina disponuje jedním pokojem pro klientku s vysokou mírou podpory, jejíž chování má výrazné rysy neklidu a destrukce. Ve spolupráci s odborníkem (PhDr. Hynek Jůn, APLA Praha³) byl pokoj vybaven přesně pro její potřebu. Nerozbitné fólie na sklo oken, zakulacené rohy, stěny do výšky 180 cm obloženy linoleem, zakrytí tělesa ústředního topení, těžká masivní postel zajištěná proti manipulaci. Nechybí ani výzdoba místnosti, která je pro klientku v nedosažitelné výšce, aby nedošlo k poškození. Po roce bydlení došlo ke zhodnocení projevů klientky s výsledkem jejího zklidnění, lepšího spaní a výraznému snížení podávání psychofarmak. Tato skutečnost byla potvrzena PhDr. Hynkem Jůnem.

³ PhDr. Hynek Jůn, předseda organizace APLA Praha, Zabývá se kognitivně behaviorální terapií problémového chování

Shrneme-li výše uvedené podmínky, lze konstatovat, že Domov Pístina podporuje kvalitní a důstojný život klientek.

Zařízení zajišťuje i nezbytnou ošetrovatelskou péči prostřednictvím vlastních kvalifikovaných všeobecných sester. Domov Pístina má ke způsobu zajištění zdravotní péče vytvořena vlastní pravidla a pro informování klientek a jejich blízkých vydala i speciální informační leták. Služby jsou poskytovány odborně, vychází z individuálních potřeb klientek a podporuje je v zachování a rozvíjení jejich soběstačnosti a nezávislosti. Potřebná lékařská péče je zajištěna poskytnutím doprovodu klientkám k praktickým a odborným lékařům, případně umožněním návštěvy těchto lékařů přímo v zařízení.

Domov Pístina velice dbá na práci s klientkami a jejich rodinami, kterým transformace nejvíce změní život. Ne všechny klientky musí vnímat transformační snahy jako pozitivní. Častá nedostatečná informovanost nebo neznalost jiných typů sociálních služeb může v klientce vyvolat obavy ze ztráty stávajících životních jistot. Velmi obtížné je pro klientku představit si v těchto případech něco neznámého a odlišného a tato obava v něm může vyvolat velké úzkosti a zesílit vazbu na stávající typ služby, ať je její kvalita či podoba jakákoliv. Je tedy nutné pracovat s klientkami tak, aby obavy byly eliminovány. Informovat je i s jejich rodinami o aktuálních fázích procesu transformace, zodpovídat dotazy či řešení již konkrétních problémů.

Klientkám je umožněno začlenit se do normálního života, využívat mnohých aktivit ve volném čase včetně pracovní terapie.

V současné době Domov Pístina nabízí pracovní terapie formou suché vazby, pletení z proutí či výtvarné dílny, kde mohou klientky malovat na textil, šít textilní výrobky, zhotovovat výrobky z korálků nebo malovat na sklo.

Další možností pro klientky je uzavření dohody o provedení práce. Nespočet příležitostí nabízí místní zemědělská farma. Klientky také mohou vykonávat pomocné práce v místní prádelně, kuchyni a při úklidu.

V neposlední řadě mohou být klientky, pokud to jejich schopnosti dovolí, zaměstnány na pracovní smlouvu. K tomu Domov Pístina zprostředkoval zaměstnání několika klientkám v čajové dílně a knoflíkářském průmyslu Žirovnice.

Z výše uvedeného je patrné, že prostředí i služby Domova Pístina v současné době odpovídají požadavkům společnosti. Aby se kvalita a služby daného zařízení mohly stále zlepšovat, dochází i v Domově Pístina k hodnocení kvality.

2.3 Hodnocení spokojenosti se službami

2.3.1 Interní hodnocení

Domov Pístina průběžně kontroluje a hodnotí, zda je způsob poskytování sociální služby v souladu s definovaným posláním, cíli a zásadami sociální služby a osobními cíli jednotlivých klientek. Za rok 2011 zhodnotil Domov Pístina svoji činnost zprávou „Vyhodnocení poskytovaných služeb za rok 2011“ (dále jen „zpráva“).

Součástí zprávy bylo i hodnocení kvality, které napomohlo i ke stanovení konkrétních plánů a cílů při přípravných fázích procesu transformace.

Domov Pístina jako součást řízení kvality využil různé možnosti a nástroje k hodnocení. Jednou ze součástí je také hodnocení poskytované sociální služby ze strany klientek, zaměstnanců a dalších zainteresovaných fyzických a právnických osob.

Hodnocení spokojenosti klientek se službami získal management Domova Pístina prostřednictvím dotazníku. Dotazník pro klientky byl anonymní a dobrovolný. Z celkového počtu 70 klientek vyplnilo dotazník 34 klientek (návratnost 48,6%). Vyhodnocením jednotlivých otázek v dotazníku bylo zjištěno, že klientky jsou s poskytováním služeb Domova Pístina spokojeny, zejména v oblasti poskytovaných sociálních služeb, poskytování pracovních příležitostí a dále v oblasti ubytování, ošetrovatelské péče apod. Zpráva také uvádí několik okruhů, které klientky hodnotí

záporně. Patří mezi ně nedostatek soukromí a hluk. Těmto nedostatkům bude věnována ze strany managementu Domova Pístina pozornost s cílem minimalizace nebo plného odstranění uváděných problémů a rizik.

Dalším krokem bylo hodnocení kvality služby ze strany zaměstnanců. Hodnocení získal management Domova Pístina strukturovaným dotazníkem. Dotazník pro zaměstnance byl anonymní a dobrovolný. Z celkového počtu 49 zaměstnanců zodpovědělo dotazník 44 zaměstnanců (návratnost 90%).

„Hlavním cílem dotazníku bylo zjištění celkové spokojenosti zaměstnanců Domova Pístina, které zahrnovalo různá témata týkající se pracovního prostředí. Dílčími cíli bylo zjištění využití komunikačních kanálů v Domově Pístina, zpětná vazba vedení a vedoucím jednotlivých úseků. Zaměstnanci prostřednictvím dotazníku předali vedení Domova Pístina pozitivní zpětnou vazbu. Výsledkem je obraz fungující sociální služby, ve které byly identifikovány oblasti s potenciálem rozvoje. Například setkávání se s vedoucím Domova Pístina. Na těchto oblastech bude vedení Domova Pístina pracovat s cílem hledat co nejefektivnější řešení. Konkrétní kroky budou realizovány postupně na základě rozhodnutí managementu Domova Pístina. Výsledky byly předloženy na schůzi všech zaměstnanců a jsou dostupné na webových stránkách“[2]

2.3.2 Externí hodnocení

V poslední řadě proběhlo v rámci projektu transformace sociálních služeb modelové hodnocení kvality a metod poskytování sociální služby, které provedli externí pracovníci Národního centra. Výsledkem bylo zmapování kvality sociální služby Domova Pístina. Hodnocení služby dopadlo v mnoha oblastech velmi dobře. Několikrát byla vyzdvihnuta kvalita praxe služby.

Zpráva ale také uvádí, že chybí metodiky, postupy nebo jiné písemné materiály, které mají být nedílnou součástí standardů kvality. Jedná se o situace, které jsou zmapované, ale v souladu s plánem zavádění standardů bylo rozhodnuto, že priorita

bude dána změnám v praxi a až následně se bude její dobrý průběh popisovat a zobecňovat v metodikách.

Výsledkem modelového hodnocení kvality sociální služby, které proběhlo nejen v Domově Pístitina, ale v celém Jihočeském kraji dojde v rámci transformace v Jihočeském kraji ke zrušení pobytové sociální služby a opuštění stávajících prostor pobytového zařízení v Domově Pístitina, které již nevyhovuje poskytování sociálních služeb z pohledu respektování individuálních potřeb uživatelů.

3 Transformace Domova Pístitina

V rámci procesu transformace sociálních služeb Domova Pístitina dojde ke značné přeměně formy poskytování sociální péče, a to z institucionální podoby na moderní typ služeb poskytovaný v přirozené komunitě.

3.1 Vize transformace zařízení

Hlavní vizí transformačního zařízení je vybudování chráněného bydlení pro 60 klientů s mentálním, případně kombinovaným postižením ve věku od 18 let, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Znamená to tedy, že nebude pro klienty postavena nová budova ústavního typu, podobná tomu, kterou budou opouštět, ale klienti se začlení do společnosti a budou využívat sociálních služeb komunitního typu.

Plánuje se provozování 10 domácností v novostavbách po maximálně 6 klientech v každé z nich. V předchozích letech využívalo službu 70 klientů. Postupným hledáním a nabízením vhodnějších sociálních služeb pro konkrétní klienty (po celou dobu realizace přípravy a výstavby nových domácností) byla kapacita snížena na 60 klientů.

Posouzení lokality, ve které se Domov Pístitina nachází bylo shledáno jako lokalita nedostupná, bez dalších navazujících sociálních i jiných služeb. Nabídka nové sociální služby chráněného bydlení ve vytipovaných lokalitách Českobudějovicka, Třeboňska a Lišovska by měla vést ke zkvalitnění péče a života uživatelů, taktéž k rozvoji jich samotných a integraci těchto klientů. Přednostně bude služba určena osobám s trvalým pobytem na území Jihočeského kraje. V současné době je navrženo těchto pět konkrétních lokalit:

- chráněné bydlení – lokalita Jindřichův Hradec – skupinová domácnost pro osoby s vysokou mírou podpory – 6 klientů
- chráněné bydlení – lokalita Jindřichův Hradec – skupinová domácnost pro osoby s nízkou a střední mírou podpory – 6 klientů
- chráněné bydlení – lokalita Třeboň – skupinová domácnost pro osoby s nízkou a střední mírou podpory – 12 klientů

- chráněné bydlení – lokalita Lišov – skupinová domácnost pro osoby s nízkou a střední mírou podpory – 12 klientů
- chráněné bydlení – lokalita Lomnice nad Lužnicí – skupinová domácnost pro osoby s nízkou a střední mírou podpory – 24 klientů

Klienti budou moci využívat nejen současně fungujících sociálních služeb v daných lokalitách, ale také nově vybudovanou sociálně terapeutickou dílnu⁴ v lokalitě Třeboňska nebo Jindřichohradecka. Transformační proces umožní uživatelům služby rozvíjet své společenské a pracovní schopnosti, povede k vybudování stabilnější a efektivnější sítě sociálních služeb v daném regionu. Zajistí možnost volby uživatelů bydlet v menší obci či větším městě a tím i možnost volby způsobu jejich života.[21]

Takto nastíněná vize transformace předmětných sociálních služeb v Jihočeském kraji přinesla Domovu Pístitina řadu důležitých úkolů a strategických cílů.

⁴ Sociálně terapeutická dílna není součástí transformačního plánu Domova Pístitina, uvedena pouze v plánech dalšího rozvoje Domova Pístitina

3.2 Strategické a dílčí cíle sociálních služeb Domovu Pístina

Ve vybraném zařízení sociálních služeb Domov Pístina byl vytvořen tzv. multidisciplinární transformační tým (dále jen MTT) zodpovědný za proces transformace. Složení MTT Domova Pístina je uvedeno v příloze č. 2.

Na základě pravidelných jednání MTT vznikl návrh pěti strategických cílů projektu MTT, které v první fázi slouží především jako podklad pro sepsání transformačního plánu, na jehož základě budou poskytnuty investiční prostředky a realizován proces deinstitucionalizace vybraného zařízení, posléze pak pro řízení a vyhodnocení jednotlivých kroků v projektu.

3.2.1 První oblast – Nové sociální služby

V rámci naplňování cílů budou na základě důkladných analýz a jednání vybudovány nové, dobře dostupné a vzájemně provázané sociální služby pro ženy i muže s mentálním postižením ve Stráži nad Nežárkou, Třeboni a okolí. V rámci této oblasti je nutné se především zaměřit:

Ve spolupráci s Jihočeským krajem a místními samosprávami je provedena důkladná analýza vhodných lokalit a nemovitostí pro vybudování nových služeb ve Stráži nad Nežárkou, Třeboni a okolí.

V organizaci je s ohledem na proces transformace provedeno a vyhodnoceno posouzení míry nezbytné podpory u jednotlivých klientů.

Na základě vyhodnocení míry nezbytné podpory, zjištěných očekávání klientů a nabídky vhodných lokalit či konkrétních nemovitostí je vypracován návrh jednotlivých typů domácností, včetně jejich počtu, umístění a očekávaných obyvatel.

Na vypracování analýzy potřebnosti návazných sociálních služeb nebo jiných služeb pro stávající i budoucí klienty, včetně návrhu dostupných zdrojů nebo požadavku na jejich vznik v rámci projektu podpory transformace sociálních služeb.

Na vypracování analýzy ekonomické náročnosti a udržitelnosti nově vzniklých sociálních služeb, včetně návrhu na zachování nebo nezbytné změny druhu registrovaných sociálních služeb.

Nové služby jsou naplánovány i vystavěny pro soužití mužů i žen, existuje plán

postupné koedukace.

Na zpracování důkladného plánu jednotlivých kroků při stěhování materiálního vybavení, klientů i zaměstnanců do nově vzniklých sociálních služeb.

3.2.2 Druhá oblast - Klienti

V rámci naplňování cílů budou stávající klienti služby vybaveni potřebnými kompetencemi a motivací pro přechod do nového typu služby nebo služeb, zejména:

Na základě podrobné analýzy míry nezbytné podpory má každý stávající klient vypracován individuální plán přechodu do nového typu služby nebo služeb.

Individuální plán přechodu do nového typu služby nebo služeb obsahuje u všech klientů výčet konkrétních dovedností a způsobů jejich osvojení, které je třeba zvládnout a kroky postupné praktické přípravy a motivace.

Každodenní činnosti v dosavadní službě aktivně staví na zvyšování odpovědnosti klientů za svůj život – jsou orientovány na volbu, výběr, spolurozhodování.

Klienti se učí nové věci především prakticky a zkušeností – cílenými exkurzemi, účastí v kurzech praktických dovedností a v každodenním životě.

Klienti v rámci svých schopností vědí o tom, co je čeká za změny, nebojí se změny a služba o tom má písemné záznamy.

3.2.3 Třetí oblast - Zaměstnanci

Všichni zaměstnanci organizace mají dostatečné vzdělání, osvojené potřebné kompetence, jsou motivovaní pro změny v organizaci a jsou aktivně zapojení do jednotlivých částí procesu transformace.

Vzdělávání zaměstnanců probíhá průběžně, podle sestavených plánů, na základě zjištěných potřeb a v oblastech, které jsou důležité především pro proces transformace.

Je provedena analýza organizace z hlediska budoucí potřeby jednotlivých profesí s popisem nezbytného materiálně technického zázemí a vybavení pro jejich práci.

S ohledem na plán nové služby je vypracována struktura organizace, která obsahuje nejen počty a rozmístění jednotlivých profesí, ale také náplně jejich práce a vymezení jednotlivých odpovědností.

Zaměstnanci na jednotlivých pozicích ví o tom, co je čeká za změny, které vnímají jako profesní výzvu a je zpracován časový plán přechodu do nového typu služby z pohledu zaměstnanců.

3.2.4 Čtvrtá oblast – Rodina, blízcí a opatrovníci

Rodiny a blízké osoby klientů mají dostatek informací o plánovaných i probíhajících změnách, necítí obavy a nejistotu, ale vnímají proces transformace jako krok správným směrem k vyšší kvalitě života klientů.

Pro potřebu podpory transformace je vytvořena dobrá a transparentní komunikační kampaň směrem k rodinám a blízkým osobám klientů.

Rodiny a blízké osoby klientů mají možnost pravidelně se osobně setkávat při řešení jednotlivých kroků v procesu transformace, existuje plán takových setkání.

Rodiny a blízké osoby klientů jsou partnery v projektu transformace a dle jejich možností jsou zapojeni do spolurozhodování o budoucnosti služby.

Pro potřeby rodin a blízkých osob klientů je zpracován popis průběhu budoucí služby, a to individuálně uzpůsobený pro každého klienta a obsahující nejen popis činností, ale také finanční kalkulaci.

3.2.5 Pátá oblast - Komunita

V návaznosti na zvolené lokality nových sociálních služeb a na základě osobních kontaktů a vhodné informační kampaně, jsou nastavené dobré vztahy v místní komunitě, která je formálně i neformálně připravena k přijetí nově vzniklých sociálních služeb.

S ohledem na zvolené lokality nové služby je zpracována mapa každé místní komunity, včetně možných spolupracovníků, důležitých institucí, veřejných služeb a zástupců občanů.

Podstatné kroky v procesu transformace jsou cíleně projednávány s určenými zástupci komunity ve zvolené lokalitě.

Zástupci samosprávy ve zvolených lokalitách jsou důležitými partnery v procesu transformace a jsou jeho podporovateli.

Občané – sousedé nové služby – nemají z jejího vzniku obavy, mají dostatek informací a vznik služby převážně vítají.

Jsou zmapovány a je navázána komunikace a spolupráce s ostatními sociálními službami v dané komunitě.

Je zpracována a realizuje se kompletní komunikační strategie organizace, včetně pravidelného informování prostřednictvím dostupných veřejných médií.[23]

3.3 Příprava

Vedení Domova Pístina si je vědomo rizik, které provází proces transformace a cíleně s nimi pracuje.

Domov Pístina provádí postupné kroky pro pochopení a motivaci klientek k přestěhování do chráněného bydlení. Klade důraz na přípravu zvládnání a osvojení konkrétních dovedností, u kterých se předpokládá, že budou v chráněném bydlení vykonávat. Například praktickou přípravu samoobslužných činností, nakupování, cestování atd. Dále pak přehodnocení situace každé jednotlivé klientky, podle jejích osobních představ s ohledem na rozsah a formu potřebné podpory. Neznamená to ale, že pokud samoobslužné činnosti nebudou v dostatečné míře ovládat, že v chráněném bydlení nemohou žít. Každá klientka, a to i s vysokou mírou podpory, může žít v chráněném bydlení, kde bude mít zajištěnu dostatečnou míru podpory.

Vedení Domova Pístina o chystaném procesu transformace a aktuálním stavu průběžně informuje i své zaměstnance. Jsou pořádány semináře a školení a v případě potřeby ředitel a vedoucí jednotlivých úseků se zaměstnanci hovořili individuálně. Jedním z prvních konkrétních kroků v procesu transformace ze strany vedení Domova Pístina směrem k zaměstnancům bylo tzv. zmapování situace. Bylo třeba zjistit, zda pracovníci tento proces pochopili, zda mají dostatek informací, případně jestli potřebují

další podrobnější informace. Bylo nutné zjistit, zda vůbec mají zájem po transformaci nadále tuto práci vykonávat. Vzhledem k tomu, že klientky budou umístěny (přestěhovány) do lokalit mimo Domov Pístina, a to v okruhu několika kilometrů, pro stávající zaměstnance to bude znamenat nejen změnu způsobu práce, ale také místa pracoviště.

Ztotožnění se s myšlenkou transformace ze strany zaměstnanců je v prvotní fázi nejdůležitější. Správné pochopení a jistá míra lidského nadšení zaměstnanců je základem realizace dílčích kroků transformace.

V neposlední řadě je nutné detailně informovat o transformaci veřejnost. Dle mého názoru se jeví jako nejdůležitější předávat informace obcím, městům, ale i jednotlivým občanům či konkrétním institucím například veřejným službám, obchodům atd., které se v okolí budoucího chráněného bydlení vyskytují. Při jednání s představiteli měst a obcí vytipovaných lokalit se ale vedení MTT setkalo k jejich překvapení, i s velice negativním postojem veřejnosti.

3.4 Aktuální stav transformace Domova Pístitina

MTT Domova Pístitina ve spolupráci s Jihočeským krajem dokončil finální verzi Transformačního plánu Domova Pístitina a tento byl na konci listopadu 2011 postoupen Národnímu centru k připomínkování.

Rada města Třeboně v březnu 2012 schválila a doporučila zastupitelstvu města schválit zveřejnění záměru prodeje části pozemku v obci Třeboň Jihočeskému kraji a uzavření smlouvy o budoucí smlouvě kupní. Kupní smlouva mezi městem Třeboň a Jihočeským krajem byla uzavřena a došlo k odprodeji části pozemku města Třeboň pro výstavbu chráněného bydlení.

Transformační plán byl schválen a Jihočeskému kraji byly poskytnuty finanční prostředky z Integrovaného operačního programu EU. Na území Třeboně to bude novostavba jednoho objektu, kde bude ubytováno 12 klientů.

Další vytipovanou lokalitou byl Jindřichův Hradec a k aktuálnímu datu říjen 2012 byl schválen i odprodej pozemků na území tohoto města. I zde dojde k vybudování dvou novostaveb pro celkem 12 klientů.

Vedení Domova Pístitina a MTT v současné době jedná se zastupiteli v ostatních vytipovaných lokalitách měst.

MTT ve spolupráci se zastupiteli měst provádí tzv. „kulaté stoly“, jednání, jehož cílem je seznámit odbornou veřejnost s projektem Podpora transformace sociálních služeb, konkrétně transformace Domova Pístitina. Účastníkům je projekt představován jak z pohledu financování, tak z pohledu fungování nových služeb. Součinnost místních komunit je důležitá pro začlenění nových obyvatel, jejich seznamování s životem v novém prostředí, s využíváním veřejné dopravy a v neposlední řadě i vtažení do kulturního života, místních tradic a zvyklostí obce či města.

4 Kazuistiky

Cílem práce bylo zmapovat, jak samy klientky Domova Pístina vnímají a chápou proces transformace a jaký přístup mají k uvedené problematice.

Pro praktickou část bakalářské práce jsem použila metodu dotazování technikou polořízeného rozhovoru, který se rozvíjí na základě jak pevně stanovených otázek, tak možností vyjádření vlastních názorů. Z celkového počtu 70ti klientek sociální služby byly rozhovory provedeny s vybranými pěti klientkami Domova Pístina, které byly schopny porozumět obsahu rozhovoru a adekvátně formulovat svoje odpovědi, neboť osoby s mentálním postižením mají také často omezené schopnosti v komunikačních dovednostech. V průběhu zpracování rozhovorů jsem došla k názoru, že pro dokreslení problematiky postačí pouze kazuistiky dvou vybraných klientek.

4.1 Průběh rozhovorů

Podle předem připraveného formuláře, který tvoří osnovu polostrukturovaného rozhovoru s 20ti otázkami, jsem kladla otázky jednotlivým klientkám. Rozhovory probíhaly v jejich přirozeném prostředí služby Domova Pístina na uzavřeném místě, kde bylo zajištěno soukromí. Ve všech případech rozhovor probíhal za přítomnosti a pomoci vedoucí přímé péče, ke které mají klientky důvěru. Rozhovor jsem vedla se všemi klientkami osobně, aby byla zaručena neměnnost podání rozhovoru, a abych mohla v případě, že klientka neporozuměla položené otázce, danou otázku vysvětlit.

Na životní situaci těchto klientek bych chtěla ukázat, že není samozřejmá potřeba a ochota klientek o změnu stávajícího prostředí. V prvním případě paní Lída, která se přechodu do nového bydlení obává a v druhém případě paní Marie, které se myšlenka přestěhování velice líbí, a která se i přes své zdravotní omezení velice těší na nové příležitosti. Záměrně jsem neuváděla lékařskou diagnózu uvedených klientek z důvodu respektování lékařského tajemství.

4.2 Paní Lída

Paní Lída se narodila v roce 1948 a od svých patnácti let žije v ústavu ve Stráži nad Nežárkou, v současnosti v Domově Pístina. Je plně zbavena způsobilosti k právním úkonům a soudem má zvoleného veřejného opatrovníka.

Je velice klidné a nekonfliktní povahy. V rozhovoru často zmiňovala nepříjemné vzpomínky z dětství. V péči o svoji osobu je paní Lída velice samostatná a je i k samostatnosti vedena. Na paní Lídě je zřejmá odpovědná práce pracovníků domova, neboť je schopna běžné samoobsluhy.

Kooperaci ze strany sociálních pracovníků využívá pouze u těchto činností:

- plánování volného času
- jednání na úřadech, s lékařem, komunikaci s neznámým okolím, kde ale převážně postačí rada, aby se cítila bezpečněji a jistěji
- manipulace s finančními prostředky, dokáže samostatně zaplatit, ale je radši, když má s sebou doprovod, cítí se jinak velmi nejistá
- řešení zdravotních obtíží, podávání léčiv
- při úkonech spojených s chodem domácnosti (praní, žehlení, vaření, úklid) – pomoc potřebuje převážně u spotřebičů, které nepoužívá denně
- při využívání veřejně poskytovaných služeb

Při prvotních rozhovorech na téma opuštění stávajícího zařízení a přestěhování se do samostatného domku byla paní Lída velice nedůvěřivá, bázlivá. Intenzivní snahou vedení Domova Pístina bylo připravit klientku na změnu. S paní Lídou byly provedeny jak samostatné rozhovory, tak sezení a práce v kolektivu. Postupně si začala utvářet představu o novém bydlení. Začala preferovat řadovou zástavbu na vesnici a v současné době se rozmyšlí, s kým by ráda bydlela. Uvažuje také o výplni svého volného času a pracovních aktivitách. Umí si představit práci v kuchyni či prádelně.

4.3 Paní Marie

Paní Marie se narodila v roce 1970. Od svých dvou let prošla třemi Ústavami sociální péče a krátkou dobu pobývala i v léčebně. V ústavu ve Stráži nad Nežárkou žije od roku 1996, v současnosti v Domově Pístina. Je plně zbavena způsobilosti k právním úkonům a soudem má zvoleného veřejného opatrovníka.

V péči o svoji osobu je paní Marie samostatná a je i k samostatnosti vedena. I v případě paní Marie je zřejmá hodnotná práce pracovníků domova. Nejen, že je schopna běžné samoobsluhy, ale je schopna například se podepsat, což při přijetí do domova neuměla.

Kooperaci ze strany sociálních pracovníků využívá pouze u těchto činností:

- plánování volného času
- jednání na úradech, s lékařem, komunikaci s neznámým okolím
- manipulace s finančními prostředky
- řešení zdravotních obtíží, podávání léčiv
- při úkonech spojených s chodem domácnosti (praní, žehlení, vaření, úklid) – pomoc potřebuje převážně u spotřebičů, které nepoužívá denně
- při využívání veřejně poskytovaných služeb

Paní Marie je velice aktivní a živé povahy. Má ráda společnost a bez ostychu o sobě vypráví. Při rozhovoru na téma opuštění stávajícího zařízení a přestěhování se do samostatného domku byla paní Marie velice vstřícná. Velice se do nového bydlení těší. Je si ale také plně vědoma svých zdravotních obtíží a z toho plynoucích omezení. Trpí častými epileptickými záchvaty, při kterých potřebuje pomoc druhé osoby. Mimo Domov Pístina proto odchází vždy v doprovodu další osoby.

Uvažuje také o výplni svého volného času a pracovních aktivitách v novém prostředí. V současnosti pracuje v Mesadě (občanské sdružení, které podporuje zaměstnávání zdravotně postižených osob) a na zemědělské farmě pana Houšky, kde

dle potřeby vykonává pomocné práce. V obou zařízeních by ráda nadále pracovala i v případě přestěhování.

5 Shrnutí

V současné době jsou pobytové ústavy posledními pozůstatky minulosti, kde se stále ještě objevuje oddělování některých lidí od majoritní části společnosti. Lidé s postižením nepotřebují žít v ústavech, ať už je jejich postižení jakkoli závažné. Život v otevřené společnosti rovněž vede k osobnímu rozvoji jednotlivce a větší míře nezávislosti. Řada výzkumů se již zabývala psychologickými dopady života uvnitř ústavů. Obecně platí, že negativní dopady jsou méně závažné, pokud je ústav moderní a spíše menší. Ale i když je malý, je patrný rozdíl, srovnáme-li jej s životem v běžné společnosti.[5]

Ani ty nejlepší ústavy nedosahují stejné kvalitativní úrovně jako patřičně podporované skupiny začleněné do běžné společnosti. Skupiny pohromadě žijících jednotlivců jsou malé, žijí ve vlastních bytových prostorech a členové těchto skupin mají více kontaktu s příbuznými. A i personál má lepší pracovní podmínky.

Při mapování procesu transformace si člověk pokládá mnoho otázek. Je to správná cesta? Je to pro stávající klienty ústavů a pobytových zařízení to, co jim zkvalitní život a utlumí jejich ať mentální či fyzické nedostatky?

I když se jedná o osoby, ve většině případů, se sníženou schopností myšlení, rozlišovacích dovedností a utváření si vlastních názorů, nelze jejich názory a obavy opomíjet. Tito lidé mají ve větší míře zesíleno emoční vnímání a velice špatně snášejí jakoukoli změnu. Většina z nich nikdy nepoznala fungování rodiny, běžných lidských vztahů a chod společnosti jako takové. Znají život v ústavu, naučili se jeho řád, život ve velké skupině a představa života v malé skupině je děsivá.

Proces transformace se snaží vyrovnat s minulostí, kde především absentoval individuální přístup ke klientům jednotlivých zařízení především s ohledem na

rozdílnost jejich postižení. Vznikla tak společenská norma přístupu k těmto osobám, která formulovala pouze kolektivní řešení. Většina klientů je v ústavech mnoho let, znají pouze jediný styl života a změna je může velmi psychicky rozkolísat. V tomto ohledu je nutné s klienty pracovat pomalu, ohleduplně a předem jim připravit podmínky, aby byli schopni si nastávající změnu alespoň částečně představit a postupně ji přijmout.

V tomto ohledu je nezbytná dokonalá informovanost zaměstnanců sociálního zařízení a široké veřejnosti. S procesem transformace souvisí i začlenění do běžné společnosti a setkávání se s ostatními členy naší společnosti v nejrůznějších situacích. Majoritní společnost musí tuto myšlenku postupně vstřebat, přijmout, pochopit a usnadnit tak celý proces v jeho nejširším kontextu.

Proces transformace respektuje člověka jako individualitu se svými právy, potřebami a povinnostmi, počítá s jeho omezeními a dle toho přizpůsobuje jeho životní podmínky. Jen tak lze i s handicapem prožít plnohodnotný život, začlenit se do společnosti, uplatnit se na trhu práce a realizovat citový a rodinný život s partnerem.

Velmi malé procento dosavadních sociálních služeb klientům dokáže umožnit naplnění svého citového života. I lidé s postižením chtějí a mnozí i dokáží žít v partnerském soužití. Své partnery ale nemají šanci potkat díky životu v izolaci, nebo je mají v jiných zařízeních a setkávají se s nimi velmi zřídka. Proces transformace umožní osobám s postižením také to, že budou moci žít v partnerských svazcích tak, jak je to pro člověka přirozené.

Lidé v sociálních službách mají právo na stejnou kvalitu života jako my všichni ostatní.

6 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo bližší seznámení s problematikou zavedených pobytových zařízení sociálních služeb. Popis transformace obecně a porovnání stávajícího stavu, činností a nastínění problémů, se kterými se lze při vytváření jiných typů sociálních služeb setkat a zda je přínosné podstoupit transformaci sociálních služeb či nikoli. Dále pak popis přípravy a úkonů, které musel Domov Pístitina zajistit, aby mohl být schválen a do procesu transformace začleněn.

Svou práci jsem rozdělila do šesti hlavních částí. V první části jsem se zaměřila na teorii o transformaci obecně, o vývoji transformace v České republice, výčet vybraných zařízení v pilotním projektu transformace a co obnáší transformační projekt. V druhé části jsem se zaměřila na přiblížení historie samotného Domova Pístitina. Dále pak na přiblížení a popis současné činnosti vybraného zařízení Domov Pístitina. Pro jaké klienty je zaměřen, jaké v současné době poskytuje služby a co vše je možné udělat pro klienty, aby i v omezeném ústavním prostředí vedli plnohodnotný život. Ve třetí části jsem se zaměřila na popis přípravy a úkonů, které musel Domov Pístitina připravit a zajistit, aby mohl být projekt transformace schválen a do procesu transformace začleněn. Ve čtvrté části se věnuji kazuistice dvou klientek Domova Pístitina, kde jsem chtěla ukázat, že není samozřejmá potřeba a ochota klientek o změnu stávajícího prostředí, ve kterém žijí. Pátá a závěrečná kapitola je věnována shrnutí a zamyšlení nad daným tématem.

Práce v sociálních službách s mentálně či jinak postiženými osobami úzce souvisí se sociální pedagogikou. Je prostředkem k pomoci, kompenzování nedostatků a výchovnému působení na rizikové či sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých což osoby s mentálním postižením jsou. Hlavní prioritou a úkolem transformace sociálních služeb ústavní péče je změna služeb umožňující lidem s postižením žijícím dosud v ústavu žít v běžných životních podmínkách a začlenit se do společnosti.

Resumé

Tato bakalářské práce se zabývá problematikou zavedených pobytových zařízení sociálních služeb. Je zaměřena na proces transformace, jejímž záměrem je umožnění života, popřípadě setrvání uživatele - osoby se zdravotním postižením v jeho přirozeném prostředí s využitím komunitních služeb (podpory samostatného bydlení, chráněného bydlení, osobní asistence, podporovaného zaměstnávání atd.) a jeho aktivní zapojení se do společnosti a na trhu práce. Práce se soustřeďuje na zařízení sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením, konkrétně na příspěvkovou organizaci Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec, Domov Pístina, který byl do procesu transformace vybrán za Jihočeský kraj. Práce se věnuje jeho historii, přípravě a úkonům, které musel Domov Pístina zajistit, aby mohl být schválen a začleněn do procesu transformace.

Anotace

Moje bakalářská práce se zabývá procesem transformace pobytových zařízení sociálních služeb v České republice. Procesem, který umožní osobám s mentálním postižením žijících převážně v ústavním zařízení začlenit se do majoritní společnosti. Jsou popsány příprava a úkony, které musel Domov Pístina zajistit, aby mohl být schválen a do procesu transformace začleněn.

My bachelor thesis describes the process of transformation of residential social services in the Czech Republic. The purpose of this process is to enable people with mental disabilities living predominantly in an institutional facility to integrate into majority community. Furthermore, it specifies respective preparation steps and subsequent acts that Domov Pistina had to perform order to be approved and incorporated into the transformation process.

Klíčová slova

Transformace, klient, osoba s mentálním postižením, sociální služby, ústav sociální péče, společnost

Transformation, client, mentally afflicted person, social services, insane hospital, community

Seznam použité literatury

- [1] Adamec A, a kol., Výroční zpráva za rok 2010: Martin Holub, Pístitina – DOZP, 2011
- [2] Adamec, A., Vyhodnocení poskytovaných služeb za rok 2011, Centrum sociálních služeb Domov Pístitina, 2012
- [3] Bílá kniha v sociálních službách
- [4] Gerber, G., Leben mit behinderung, Wien: Empirie Verlag, 2005, ISBN 3-902227-39-7 (Žít se zdravotním postižením)
- [5] Grunewald K., Zavřete ústavy pro mentálně postižené, Každý může žít v otevřené společnosti, Vesslev. 12, S-13150 Saltsjo-Duvnas, Švédsko.
- [6] Hendl, J., Kvalitativní výzkum: 1.vyd. Praha, Portál, 2005, 407 s., ISBN 80-7367-040-2
- [7] Hule, M., Stráž nad Nežárkou Historie města do roku 2002, 2002, ISBN 80-86434-03-6
- [8] Cháb, M., Svět bez ústavů, Praha, Quip, 2004, ISBN 80-239-4772-9
- [9] Johnová Milena, Zkušenosti s transformací ústavní péče, Quip – Společnost pro změnu, 2008
- [10] Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti (materiál MPSV)
- [11] Kraus B., Základy sociální pedagogiky, Portál s r.o. 2008, ISBN 978-80-7367-383-3
- [12] Kraus, B., Poláčková, V., a kol., Člověk-prostředí-výchova. 1. vydání, Brno: Paido, 2001, ISBN 80-7315-004-2.
- [13] Matoušek, O. a kol., Sociální služby – Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení: Portál, s.r.o. 2007,183 s., ISBN 978-80-7367-310-9.
- [14] Matoušek, O. a kol., Slovník sociální práce: Portál, s.r.o. 2008, 263 s., ISBN 978-80-7367-368-0.
- [15] Matoušek, O., a kol., Metody a řízení sociální práce: Portál, s.r.o. 2008. 380 s., ISBN 80-7178-548-2.

- [16] Třeboňský svět, Zpravodaj města Třeboň 4/2012, Informační a kulturní středisko města Třeboň
- [17] Vávrová, S., a kol., Kontext transformace pobytových sociálních služeb, 2009, ISBN 978-80-7318-869-6
- [18] Vymazalová, E., Zemanová, E., Tréninkové bydlení jako faktor transformace pobytových sociálních služeb v domovech pro osoby se zdravotním postižením v kontextu zahraničních zkušeností, Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, ISBN 978-80-244-2664-8
- [19] Zřizovací listina příspěvkové organizace Centra sociálních služeb Jindřichův Hradec ve znění ke dni 1. 1. 2012
- [20] Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách

Elektronické odkazy

- [21] <http://www.kpjck.cz/transformace>
- [22] <http://www.domovpistina.cz/cs/section-14/historie-domova.htm>
- [23] <http://www.domovpistina.cz/cs/section-20/nase-sluzba.htm?sub=2>, Vnitřní předpis – směrnice č. 106/2011, Pravidla pro zajišťování zdravotní péče klientům
- [24] <http://www.domovpistina.cz/cs/dokumenty-11/ostatni-dokumenty.htm?sub=6>
- [25] <http://www.trass.cz/>, 12. 4. 2012
- [26] <http://www.mpsv.cz/cs/7058>
- [27] <http://www.mpsv.cz/cs/9858>, Mgr. Romana Kulichová, Odd. koncepce sociálních služeb MPSV, 19. 11. 2010
- [28] <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>, 12. 4. 2012
- [29] <http://www.cestakzivotu.eu/>
- [30] <http://vysocina.regiony24.cz/26-150435-v-jihlave-probiha-vystava-zivot-misto-ustavu>

Příloha – obsah

1. Zřizovací listina příspěvkové organizace Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec ve znění ke dni 1. 1. 2012
2. Složení multidisciplinárního transformačního týmu Domova Pístitina
3. Výstava – Život místo ústavu
4. Seznam - Obrázky

Složení multidisciplinárního transformačního týmu (dále jen MTT) příspěvkové organizace Pístitina – domov pro osoby se zdravotním postižením

V návaznosti na Checklist navržených kroků MPSV, zápis z jednání se zástupci zřizovatele dne 24. 6. 2009 a jednání se zástupci Obce Pístitina tímto stanovují MTT ve složení:

kontaktní osoba	funkce	kompetence a odpovědnost	kontakt
za zřizovatele: Ing. Monika Roidlová	kontaktní osoba za KÚ	zodpovědná za podporu procesu transformace na úrovni kraje	386 720 627
za ZS: Mgr. Aleš Adamec	ředitel zařízení	řízení a koordinace MTT, zodpovědný za podporu procesu transformace na úrovni ZSS, jednání se zaměstnanci, partnery, komunikace s veřejností, jednání na základě pověření KÚ, tvorba podkladových materiálů	384 389 018, 737 236 929
Martin Holub	vedoucí sociálního úseku	jednání s klienty, opatrovníky, rodinnými příslušníky, zaměstnanci, zpracování administrativy, komunikace s veřejností, zastupování ředitele ZSS, tvorba podkladových materiálů	384 389 138, 733 129 661
Zdeněk Píša	sociální pracovník	jednání s klienty, opatrovníky, rodinnými příslušníky, zpracování administrativy	384 389 138, 733 129 660
Hana Tátovská	hlavní účetní	hospodaření, ekonomika procesu transformace na úrovni ZSS	
Ivana Mládková	vedoucí přímé péče	jednání s klienty, příprava pracovníků přímé péče, individuální plánování změny ve vztahu ke klientům, tvorba podkladových materiálů	384 389 166, 737 236 928
Helena Blažková	koordinátor 4. oddělení	jednání s klienty, práce v týmu pracovníků přímé péče, podpora individuálního plánování změny ve vztahu ke klientům	384 389 166
Drahlava Tupá	vedoucí zdravotního úseku	koncepte ošetřovatelské péče v rámci procesu transformace na úrovni ZSS	384 389 158, 737 236 926
Vlasta Petrová	zástupce opatrovníků	nezávislý vhlad do procesu transformace na úrovni ZSS z pohledu opatrovníků	777 975 491

**ÚPLNÉ ZNĚNÍ
ZŘIZOVACÍ LISTINY
ve znění ke dni 1. 1. 2012**

**Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích
U Zimního stadionu 1952/2
370 76 České Budějovice
IČ 70890650
zastoupený hejtmanem Mgr. Jiřím Zimolou
dále jen „zřizovatel“**

v y d á v á

tuto

Zřizovací listinu

příspěvkové organizace Centra sociálních služeb Jindřichův Hradec (dále jen organizace)

schválenou usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 704/2002/ZK ze dne 17. 12. 2002, ve znění

dodatku č. 1 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 50/2003/ZK ze dne 18. 3. 2003, účinného od 18. 3. 2003,

dodatku č. 2 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 93/2003/ZK ze dne 6. 5. 2003, účinného od 6. 5. 2003,

dodatku č. 3 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 254/2003/ZK ze dne 14. 10. 2003, účinného ode dne podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí,

dodatku č. 4 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 34/2004/ZK ze dne 10. 2. 2004, účinného od 23. 3. 2004,

dodatku č. 5 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 340/2004/ZK ze dne 26. 10. 2004, účinného od 26. 10. 2004,

dodatku č. 6 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 284/2004/ZK ze dne 14. 9. 2004, účinného od 8. 12. 2004,

dodatku č. 7 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 23/2005/ZK ze dne 18. 1. 2005, účinného od 31. 3. 2005,

dodatku č. 8 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 109/2005/ZK ze dne 19. 4. 2005, účinného od 19. 4. 2005,

dodatku č. 9 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 367/2005/ZK ze dne 15. 11. 2005, účinného od 6. 3. 2006,

dodatku č. 10 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 66/2007/ZK ze dne 6. 3. 2007, účinného od 6. 3. 2007,

dodatku č. 11 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 344/2007/ZK ze dne 16. 10. 2007, účinného ode dne podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí,

dodatku č. 12 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 436/2007/ZK ze dne 1. 12. 2007, účinného od 1. 1. 2008,

dodatku č. 13 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 160/2008/ZK ze dne 15. 4. 2008, účinného od 15. 4. 2008,

dodatku č. 14 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 464/2007/ZK ze dne 11. 12. 2007, účinného od 8. 2. 2008,

dodatku č. 15 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 300/2008/ZK ze dne 24. 6. 2008, účinného od 24. 6. 2008,

dodatku č. 16 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 31/2008/ZK - 2 ze dne 22. 12. 2008, účinného od 1. 1. 2009,
dodatku č. 17 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 429/2009/ZK ze dne 15. 9. 2009, účinného od 15. 9. 2009,
dodatku č. 18 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 176/2009/ZK ze dne 10. 3. 2009, účinného ode dne podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí,
dodatku č. 19 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 619/2009/ZK ze dne 15. 12. 2009, účinného ode dne podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí,
dodatku č. 20 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 565/2009/ZK ze dne 24. 11. 2009, účinného od 11. 2. 2010,
dodatku č. 21 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 38/2010/ZK-12 ze dne 26. 1. 2010, účinného od 3. 6. 2010,
dodatku č. 22 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 357/2010/ZK-17 ze dne 21. 9. 2010 a č. 491/2010/ZK-19 za dne 21. 12. 2010, účinného od 7. 2. 2011,
dodatku č. 23 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 353/2010/ZK-17 ze dne 21. 9. 2010, účinného od 24. 5. 2011,
dodatku č. 24 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 315/2011/ZK-26 ze dne 13. 9. 2011, účinného od 30. 6. 2011,
dodatku č. 25 schváleného usnesením Zastupitelstva Jihočeského kraje č. 371/2011/ZK-27 ze dne 8. 11. 2011, účinného od 1. 7. 2011.

Článek 1 Označení zřizovatele

Zřizovatelem organizace je Jihočeský kraj, U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice, IČ 70890650, zastoupený hejtmanem Mgr. Jiřím Zimolou.

Článek 2 Název a sídlo organizace

Název organizace: Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec
Sídlo organizace: Česká ulice 1175/II, 377 01 Jindřichův Hradec
Identifikační číslo: 750 11 191

Článek 3 Hlavní účel a předmět činnosti

Organizace je zřízena za účelem poskytování sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů. Při své činnosti zachovává přirozené vztahové sítě, respektuje práva a lidskou důstojnost každého uživatele.

Dále je organizace zřízena pro zajišťování provozu zařízení pro výkon pěstounské péče dle zákona 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů.

Organizace poskytuje služby sociální péče dle § 38 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů a základní činnosti dle ustanovení § 35 v závislosti na druhu poskytované sociální služby, tj.:

- a) domov pro seniory dle ustanovení § 49 - organizace je zřízena pro poskytování pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a zdravotního

stavu, a které již potřebují určitou pomoc, podporu, případně plně zajištění svých základních potřeb, které nemohou být zajištěny jejich rodinou či terénními nebo ambulantními sociálními službami.

- b) domov se zvláštním režimem dle ustanovení § 50 – organizace je zřízena pro poskytování pobytových služeb osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Režim v tomto zařízení při poskytování sociálních služeb je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob.
- c) domov pro osoby se zdravotním postižením dle ustanovení § 48- organizace je zřízena pro poskytování pobytových služeb osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení, zejména mentálního případně kombinovaného postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.
- d) denní stacionář dle ustanovení § 46 - organizace je zřízena pro poskytování ambulantních služeb osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení, zejména mentálního případně kombinovaného postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.
- e) týdenní stacionář dle ustanovení § 47 - organizace je zřízena pro poskytování pobytových služeb osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení, zejména mentálního případně kombinovaného postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.
- f) odborné sociální poradenství dle ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) - organizace je zřízena pro poskytování odborného sociálního poradenství v manželských a rodinných poradnách se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob.
- g) odlehčovací služby dle ustanovení § 44 – organizace je zřízena pro poskytování pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a zdravotního stavu, o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí.

Organizace je zřízena pro poskytování ambulantních a pobytových sociálních služeb uvedených pod body a)-e) pro ty osoby, které dosáhly věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu nebo pro dospělé osoby, které jsou posouzeny jako plně invalidní.

Organizace je povinna zajistit zdravotní péči definovanou v § 36 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, pokud je potřebná.

Organizace také poskytuje na základě smlouvy s uživatelem a za úhradu fakultativní služby, které souvisí s předmětem hlavní činnosti. Poskytované fakultativní služby stanoví organizace vnitřním předpisem včetně stanovení výše úhrady za jejich poskytování.

Poskytuje stravování uživatelům služeb, zaměstnancům, osobám, které dosáhly věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu, osobám se zdravotním postižením, studentům praktikantům, dobrovolníkům a krátkodobě i jiným zájemcům.

Provádí nahodilý prodej drobných výrobků zhotovených v rámci aktivizačních činností uživatelů a nahodilý prodej zemědělských produktů rostlinné a živočišné produkce získaných v rámci povinné péče o pozemky.

Pronajímá bytové a nebytové prostory a plochy včetně poskytování základních služeb s pronájmem spojených.

Služby poskytované dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění a vyhlášky č. 505/2006 Sb., v platném znění, které jsou předmětem hlavní činnosti krajem zřizované organizace, jsou službami obecného hospodářského významu. Poskytováním těchto služeb nedochází k narušování pravidel hospodářské soutěže, jejich financování ze státních prostředků tudíž není posuzováno v rámci veřejné podpory.

Článek 4

Statutární orgán organizace

1. Statutárním orgánem organizace je ředitel organizace, kterého jmenuje a odvolává Rada Jihočeského kraje jako orgán kraje vykonávající zřizovatelské funkce dle ust. § 59 odst. 1 písm. i) zák.č. 129/2000 Sb. o krajích, ve znění pozdějších předpisů. Do doby jmenování statutárního orgánu vede organizaci osoba dočasně pověřená Radou Jihočeského kraje.
2. Ředitel plní úkoly vedoucího organizace. Ředitel je oprávněn organizaci samostatně zastupovat a jednat za ní ve všech záležitostech, které se jí týkají. Ředitel je povinen postupovat v souladu s právními předpisy a řídit se usneseními a vnitřními předpisy vydanými zřizovatelem týkající se příspěvkových organizací.
3. Ředitel podepisuje jménem organizace tak, že k vytištěnému nebo napsanému jménu organizace nebo otisku razítka se jménem organizace připojí svůj podpis. Jiná osoba je oprávněna jednat za organizaci jen na základě a v rozsahu pravomocí vyplývajících jí z vnitřního organizačního předpisu organizace nebo na základě písemného zmocnění uděleného jí ředitelem organizace. Ke svému podpisu pak připojí vyznačení svého postavení zástupce statutárního orgánu organizace.

Článek 5

Svěřený majetek

Vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se příspěvkové organizaci předává k hospodaření („svěřený majetek“):

1. nemovitý majetek v rozsahu uvedeném v příloze č. 1.A, která je nedílnou součástí této zřizovací listiny.
2. movitý majetek v rozsahu podle inventarizace k datu převodu státního majetku do majetku kraje uvedeném v příloze č. 1.B.

Článek 6

Vymezení práv a povinností ke svěřenému majetku

Organizace je povinna nemovitý majetek, movitý majetek, finanční majetek a práva a závazky, svěřené jí zřizovatelem k hospodaření:

- efektivně a ekonomicky účelně spravovat,
- pečovat o jeho ochranu a zvelebování,
- provádět jeho inventarizaci v souladu s příslušnými právními předpisy,
- hospodařit s ním v souladu s příslušnými právními předpisy.

Specifikace majetkových práv a povinností je upravena v příloze č. 2, která je nedílnou součástí této zřizovací listiny.

Článek 7

Doplňková činnost

Doplňková činnost navazuje na hlavní účel činnosti organizace, pro kterou byla zřízena, zejména v zájmu lepšího využití kapacit, hmotného vybavení ústavu, odbornosti zaměstnanců, a to za předpokladu, že prostředky získané doplňkovou činností využije ke zkvalitňování své hlavní činnosti. Organizace je oprávněna podat žádost o vydání živnostenského oprávnění pouze po předchozím souhlasu zřizovatele.

Doplňkovou činností nesmí dojít ke zhoršení úrovně péče poskytovaných služeb v hlavní činnosti, náklady na tuto činnost nesmí převýšit výnosy z ní plynoucí, náklady a výnosy budou v účetnictví sledovány odděleně a provozování této činnosti musí být plně v souladu s platnými předpisy o živnostenském podnikání.

Organizace nemá povolené okruhy doplňkové činnosti navazující bezprostředně na hlavní účel a předmět činnosti organizace.

Článek 8

Doba, na kterou je organizace zřizována

Organizace se zřizuje na dobu neurčitou.

Zřizovatel v souladu s ust. § 27 odst. 4, 6 zák. č. 250/2000 Sb. uvede údaje podle § 27 odst. 2 cit. zákona v Ústředním věstníku ČR a podá návrh na zápis organizace do obchodního rejstříku. Nedílnou součástí této zřizovací listiny jsou přílohy č. 1 a 2.

Tato zřizovací listina nabývá platnosti dnem schválení v Zastupitelstvu Jihočeského kraje a účinnosti dnem 1. ledna 2003.

V Českých Budějovicích, dne 12. 1. 2011

Mgr. Jiří Zimola v.r.
hejtman Jihočeského kraje

Příloha č. 2

ke zřizovací listině příspěvkové organizace Centra sociálních služeb Jindřichův Hradec

Vymezení práv a povinností příspěvkové organizace ke svěřenému majetku

1

- 1.1 Organizace hospodaří se svěřeným majetkem (dále jen „majetek“), uvedeným v přílohách č. 1A a 1B ke zřizovací listině příspěvkové organizace včetně majetku získaného vlastní činností nebo darem, tj. i s peněžními prostředky získanými vlastní činností, přijatými z rozpočtu zřizovatele, ze státního rozpočtu, prostředky svých fondů, peněžními dary od fyzických a právnických osob včetně prostředků poskytnutých z Národního fondu a ze zahraničí, z rozpočtu Evropské unie a podle mezinárodních smluv z obdobných finančních mechanismů.
- 1.2 Organizace nabývá majetek pro svého zřizovatele.

2 Ke svěřenému majetku má následující práva a povinnosti:

- 2.1 Využívat veškerý majetek k zajištění hlavní činnosti, pro kterou byla organizace zřízena. K doplňkové činnosti je oprávněna majetek využívat pouze v případech, nenaruší-li tím svoji hlavní činnost a nepoškodí zájmy vlastníka.

- 2.2 Pečovat o ochranu, rozvoj a zvelebení majetku.
- 2.3 Provádět zákonné revize a kontroly majetku.
- 2.4 Provádět řádnou inventarizaci majetku minimálně v termínech stanovených zákonem o účetnictví a mimořádnou inventarizaci na základě požadavku a pokynů zřizovatele.
- 2.5 Umožnit zřizovateli kontrolu majetku kdykoliv, pokud o to zřizovatel požádá. Osobám pověřeným zřizovatelem vykonat kontrolní činnost je organizace povinna zejména umožnit nahlédnout do jejich dokladů, účetní a majetkové evidence a technických a provozních záznamů činnosti a dalších dokumentů tak, aby mohly plnit příslušnou směrnici zřizovatele stanovující organizaci provádění kontrol.
- 2.6 Provádět odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku podle zřizovatelem schváleného odpisového plánu.
- 2.7 Uzavírat smlouvy k zajištění provozu organizace v souvislosti s činnostmi uvedenými v čl. 3 zřizovací listiny a povolenými doplňkovými činnostmi v čl. 7 zřizovací listiny podle skutečné potřeby organizace.
- 2.8 Vzdát se práva a prominout pohledávku v jednotlivých případech do výše 30 tis. Kč včetně, jedná-li se prokazatelně o nedobytnou pohledávku, nebo jestliže náklady na vymáhání pohledávky by prokazatelně přesáhly její výtěžek.
- 2.9 Samostatně zadávat veřejné zakázky malého rozsahu, vybírat nejvhodnější nabídky a uzavírat příslušné smlouvy v souladu s vnitřními předpisy zřizovatele pro zadávání veřejných zakázek. Jedná se o stavební práce, dodávky a služby neinvestičního a investičního charakteru, kdy náklady na jednu akci bez DPH nedosáhnou 2 mil. Kč.
- 2.10 Při nakládání s majetkem jednat a samostatně zastupovat zřizovatele v právních vztazích, zastupovat zřizovatele v řízeních před soudy a orgány státní správy zejména podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů, v rámci daném schválenou územně plánovací dokumentací pro území kraje a zájmy Jihočeského kraje jako vlastníka dotčených nemovitostí, zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, ve věcech evidence motorových vozidel, zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, ve věci udělování souhlasu vlastníka ke kácení dřevin rostoucích mimo les.

3 Práva a povinnosti organizace k nemovitému majetku:

- 3.1 Využívat majetek pro činnosti, které jsou uvedeny ve zřizovací listině. Nesmí majetek bez souhlasu zřizovatele zcizit, zatížit zástavním právem ani věcnými břemeny, ani jej vložit do majetku právnických nebo fyzických osob zřízených nebo založených za účelem podnikání.
- 3.2 Oznámit neprodleně zřizovateli majetek nepotřebný pro další činnost organizace.
- 3.3 Zpracovat každoročně plán pořízení investic na daný rok, který schvaluje zřizovatel.
- 3.4 Zajišťovat opravy a údržbu svěřeného majetku v souladu s finančním plánem a plánem pořízení investic organizace schváleným zřizovatelem na období jednoho roku a s obecně závaznými předpisy pro zadávání zakázek, příp. dalšími pravidly schválenými zřizovatelem, a to při nákladu na jednu akci do 2.000.000,--Kč bez DPH včetně.
- 3.5 Uzavírat smlouvy o pronájmu nebytových prostor, pozemků, bytů a reklamních ploch na dobu určitou, maximálně na dobu pěti let. Organizace je přitom povinna postupovat v souladu s předpisy zřizovatele pro nakládání s majetkem kraje.

- 3.6 Uzavírat smlouvy o pronájmu nebytových prostor, pozemků, bytů a reklamních ploch na dobu neurčitou, s krátkodobou výpovědní dobou, maximálně tři měsíce tak, aby mohla organizace kdykoli s využitím výpovědní doby pronájem ukončit. Organizace je přitom povinna postupovat v souladu s předpisy zřizovatele pro nakládání s majetkem kraje.

4 Práva a povinnosti organizace k movitému majetku:

- 4.1 Zajišťovat opravy a údržbu svěřeného majetku v souladu s finančním plánem a plánem pořízení investic organizace schváleným zřizovatelem na období jednoho roku a s obecně závaznými předpisy pro zadávání zakázek, příp. dalšími pravidly schválenými zřizovatelem, a to při nákladu na jednu akci do 2.000.000,--Kč bez DPH včetně.
- 4.2 Sjednat půjčku, výpůjčku, pronájem nebo nájem movité věci pokud je to potřebné, vhodné a možné z hlediska zajištění činností, které jsou uvedeny ve zřizovací listině organizace a jsou sjednány za obvyklých podmínek.
- 4.3 Nabývat movitý majetek darem (peněžním i nepeněžním) v hodnotě nad 100 tis. Kč v jednotlivých případech jen za předchozího písemného souhlasu zřizovatele.
- 4.4 Vyřazovat, likvidovat a prodávat majetek do výše zůstatkové hodnoty majetku 100 tis. Kč včetně v jednotlivých případech, bez souhlasu zřizovatele, pokud tento majetek nebude upotřebitelný v ostatních právnických osobách zřizovaných a zakládaných krajem.
- 5 Organizace se řídí dále zákonem č. 250/2000 Sb., zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, v platném znění a dalšími souvisejícími platnými právními úpravami a vnitřními předpisy zřizovatele.

Úplné znění zřizovací listiny vydal dne 5. 1. 2012
Jihočeský kraj – Krajský úřad
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

.....
Mgr. Petr Studenovský
vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví

Toto úplné znění zřizovací listiny má pouze administrativní funkci – nemá právní platnost. Dodatky zřizovací listiny budou po schválení zastupitelstvem kraje zapracovány do úplného znění vždy k 1. 1. následujícího roku. Přílohy zřizovací listiny č.1.A a č.1.B obsahující soupisy hmotného a nehmotného majetku příspěvkové organizace nebudou elektronicky zveřejňovány, v listinné podobě jsou k nahlédnutí v příslušné příspěvkové organizaci.

Příloha č.3

Výstava – Život místo ústavu

Tématu zlepšení života lidí s postižením je věnována výstava, která během 13 měsíců v letech 2011 a 2012 navštívila a navštíví postupně všechny kraje naší republiky. Pro zajímavost uvádím příklad Kraje Vysočina, který ve spolupráci s Národním centrem zrealizovali putovní výstavu „Život místo ústavu“ od 1. dubna 2012 do 30. dubna 2012. Výstava je situovaná do nákupního centra CITYPARK Jihlava, kde se může veřejnost seznámit s výstavními panely s fotografiemi Prof. Jindřicha Štreita a několika příběhy přímých účastníků transformace. Navštěvníci zároveň také mohou nahlédnout a poznat blíže zařízení, která jsou v kraji Vysočina do procesu transformace zapojena.[29]

Obrázek Informativní plakát putovní výstavy kraje Vysočina

Obrázek Pět dívek, Topolany 1994, foto: Prof. Jindřich Štreit[30]

Obdobné předávání informací má ve svém plánu i Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec ve spolupráci se zařízením Domova Pístina a Národním centrem. Kdy ve vytipovaných lokalitách budou probíhat informativní schůzky a velká informativní putovní veřejná výstava je plánována ve městě Jindřichův Hradec. Přesné umístění informativních panelů je v jednání.

Příloha č. 4

Seznam obrázků

Obrázek 1 Zámek Stáž nad Nežárkou

Obrázek 2 Rekreační objekt Mechanika Praha

Obrázek 3 Domov Pístina

Obrázek 4 Historie ubytování klientů z prostor zámku Stráž nad Nežárkou

Obrázek 5 Ubytování klientů dvoulůžkovém pokoji v Domově Pístitny

Obrázek 1 Zámek Stráž nad Nežárkou

Obrázek 2 Rekreační objekt Mechanika Praha

Obrázek 3 Domov Pístitina

Obrázek 4 Historie ubytování klientů z prostor zámku Stráž nad Nežárkou

Obrázek 5 Ubytování klientů dvoulůžkovém pokoji v Domově Pístitny